

Efter fem år syns inget slut

December 1990

I en ny kroatisk författning förklaras Kroatien vara en "enhetlig, odelbar, demokratisk och social stat" med full rätt att lämna federationen Jugoslavien.

1991

Mars. Kroatien förklarar att kroatisk lag gäller framför federala lagar. Serberna i Krajina bryter sig ur Kroatien.

Juni. Kroatien och Slovenien förklarar sig självständiga.

Juli-september. Kriget bryter ut. Efter korta strider mellan den jugoslaviska federala armén, JNA, och kroatiska styrkor i Slovenien "flyttar" kriget till Kroatien. Här strider JNA tillsammans med serbiska grupper mot kroaterna. Dubrovnik bombas.

Oktober. Kroatiens självständighet träder i kraft. Staden Vukovar intas och belägras. En belägring som vara i 90 dagar.

November. JNA och de serbiska styrkorna har tagit en tredjedel av Kroatiens territorium, Krajina. I princip genomgår hela Kroatien en etnisk rensning. Kroater flyr de av serberna ockuperade områdena. Serber flyr de övriga två tredjedelarna av landet, till Krajina och Serbien.

Under 1991 slöts 14 avtal om eldupphör. Inget höll.

1992

Januari. EU erkänner Kroatien.

Februari-april. FN:s säkerhetsråd antar en fredsplan, den så kallade Vance-planen. FN etablerar sig runt Krajina, som tidigare i protest mot Kroatien utropat sig till en "självständig stat". FN:s uppgift: att skilja serber och kroater samt avvärpa arméer och milisstyrkor.

April. Bosnien-Hercegovinas självständighet erkänns av världssamfundet. Den 6 april bryter kriget i Sarajevo ut. FN "råkar" befinna sig där, då man lokaliserat sitt högkvarter i staden. Dåvarande FN-generalen MacKenzie ser till att FN tar över flygplatsen från serberna. Serbiska friskaror slåss mot kroater och muslimer. Ledningen i Belgrad fransäger sig officiellt allt ansvar för vad soldaterna i den före detta federala armén, JNA, gör.

Maj. FN inför ekonomiska sanktioner mot Serbien och Montenegro.

Juli. Striderna koncentrerar sig kring Mostar, sydvästra Bosnien. Här utropar kroatledaren Mate Boban en egen "kroatisk stat", Herceg-Bosna. Bosnienserberna är på väg att

Foto: AP

Utmärglade fångar. Sommaren 1992 avslöjades att tusentals människor satt i koncentrationslägerliknande fångläger, inspärade av bosnienserberna. Bilderna förskräckte världen.

ta kontroll över två tredjedelar av Bosnien-Hercegovina. Deras grepp stärks genom den etniska rensningen. Tio tusentals människor fängslas i koncentrationsliknande arbetsläger. Rykten om hur tusentals muslimska kvinnor utsatts för våldtäkter sprids över världen. Många fall bekräftas.

Augusti. Det ökända fånglägret i Omarska, norra Bosnien upptäcks av utländska journalister. Bilderna därifrån skakar världen.

September. Ytterligare 6 000 FN-soldater placeras i Bosnien för att skydda hjälparbetarna i landet.

September-november. Förvirringen ökar. Kroatien har under hela tiden upprätthållit sina kontakter med koalitionsregeringen i Sarajevo och de kroatiska styrkorna, HVO, har hjälpt bosnierna att slå tillbaka mot bosnienserberna i ett antal belägrade städer och områden.

Men den kroatisk-muslimska fronten försvagas under hösten då kroater och musli-

mer börjar slåss mot varandra. Muslimerna misstänker att kroaterna gör upp med serberna bakom deras ryggar. Kroatiens ledare Franjo Tudjman försöker övertala muslimerna att godta delningen av Bosnien-Hercegovina.

I slutet på 1992 uppger FN:s flyktingorgan UNHCR att mer än 2 miljoner människor är på flykt. De flesta flyr utomlands. Drygt 800 000 människor uppges vara hemlösa. Enligt bosniska myndigheter har 130 000 människor dödats i strider under året.

1993

Januari. Nya strider bryter ut i Kroatien, kring de av FN skyddade områdena i Krajina.

Februari. FN:s säkerhetsråd beslutar att inrätta en internationell domstol som ska behandla krigsförbrytelser.

Mars. Amerikanska plan skickar "matbomber" över Östra Bosnien. Bosniens president Alija Izetbegovic skriver under fredsmäklarna Vance och Owens plan.

April. Granatregn över Sre-

brenica. Nato börjar flyga över Bosnien. Bosnienserbiske ledaren Radovan Karadzic undertecknar fredsplanen under stor press.

Juli. Tolv bomber slår ner i Dobrinja, en förort till Sarajevo.

Oktober. Kroater och muslimer börjar utväxla krigsfångar. Granatregn över Mostar. Den 400 år gamla bron totalförstörs. Svenska FN-truppen når Stupni Do i Bosnien och blir de första vittnena till en massaker. I Vitez slåss kroater mot muslimer.

December. En mycket försenad konvoj med 1 000 flyktingar får lämna Sarajevo.

1994

Januari. Sarajevo under tung beskjutning, den tyngsta på länge.

Februari. Granater slår ner på marknadsplatsen i Sarajevo. 68 personer dör, 200 skadas. Bosnienserberna får tio dagar på sig att dra sig tillbaka. Nato faller sina första bomber över Bosnien.

April. Sjukhuset i Gorazde

bombas. 28 människor dödas.

Juli. Bosnienserberna vägrar gå med på en ny fredsplan.

November. Två serbiska plan från Krajina bombas den muslimska enklaven Bihac i nordvästra Bosnien. Nato går till stor motattack och bombas flygplatsen i Udbina.

December. Jimmy Carter inleder samtal med bosnienserberna. Vapenstillstånd överenskommet för fyra månader.

1995

Mars. Bosniska styrkor bombas Majevisa, i närheten av Tuzla.

April. Två franska FN-soldater dödas. Krigsribunalen pekar ut Karadzic och Ratko Mladic som krigsförbrytare.

Maj. Nato attackerar bosnienserbiska vapenförråd nära Pale. Hämd: FN-soldater tas som gisslan.

Juli. Bosnienserberna intar Srebrenica, en av FN skyddad zon. Tio tusentals människor på flykt igen. Ett brutalt misslyckande för FN.

Sammanställning: Ulrika By